

Wer Heckenbraunellen lachen hört -
eller -
Gökungen som trodde att han var en Bergfink,
men som kom på bättre tankar...

Roland Sandberg

Nej, tyvärr så saknar jag förmågan att skriva på det språk som titeln börjar med - mest p.g.a. att jag inte kan koncentrera mig tillräckligt för att hålla reda på alla verb som bör avsluta meningarna. Emellertid tänker jag, vördnadsfullt, försöka mig på en liten skröna som berättar om hurusom "GökfinksLUVRE" blev "PreLUVRE".

Året var 1981 då en förväntansfull, filkandiserad lundabiolog stegade in till Sören Svensson, på Ekologihuset i Lund, och försynt frågade om det möjligen fanns något inventeringsarbete inför sommaren. Eftersom du känner Sören väl, så vet jag att du vet att han sa, JAVISST! Efter den första initiala chocken (att det var så lätt ändå), så gjorde sig den existentiella ångesten sig påmind med följd att jag tordes ställa ytterligare en fråga - "finns det plats för en till möjligen?" (Thomas Andersson). Jodå, det fanns det, så två (på den tiden) ynglingar begav sig glada i hågen upp till de norrländska tassemarkerna för att bidra till PMK's datainsamling.

Vårt uppdrag var att "starta upp" två inventeringsytor, en i Sorsele ("Svergoträsk") och en i närheten av Ammarnäs ("Räftebyrån"), samt att genomföra 16 milrutter i Sorsele-environgerna. Det lyckades riktigt bra, om man bortser ifrån det faktum att det inte blev några milrutter det året (mer om det när Sören fyller 70). I alla fall, efter förrättat värv kom vi upp till Ammarnäs för att redovisa våra aktiviteter, med följd att vi övernattade i "Gammelkåken" (denna ärevärdiga f.d. centralpunkt för LUVRE) några få nätter.

Gissa om vi kände oss små och blyga när vi stövlade in i LUVRE's hjärtpunkt! Efter att ha blivit tilldelade sängplatser, så upptäckte vi att det pågick förberedelser inför midsommarfirandet - det här verkar kul. Under tiden som borden dukades med både läckra och skall vi säga mindre läckra rätter (precis,

surströmming - inte precis vad skåningar kan tänkas vara särskilt vana vid och fortfarande känner en viss hälsosam skepsis till...), så var det pre-festivitets-samkväm iorstugan. Sören hade godheten att presentera sina nya medhjälpare för de närvarande Ur-LUVRingarna (det var ett begrepp som vi förstod med tiden). En var naturligtvis den dåvarande Chefen och projektgrundaren Anders Enemar, som med en vänlig men skarp blick, och några inledande kommentarer, fick oss att känna oss välkomna och delaktiga i projektet alldeles från början.

Att inventera och gå milrutten kan ju med all rätt beskrivas som ett ihärdigt "gnetande i busken" vilket vi lärde oss tämligen omgående genom att tvingas upp ur den goa' sänghalmen kring 04.00 (\pm en ynka halvtimme), vilket i sin tur som omedelbar konsekvens innebär att man är tämligen "slut i huvet" vid återkomsten, vilket i sin tur innebär att man somnar relativt omgående, för att sedan (våldigt sakta) vakna upp kring fem för att äta, och sedan försiktigt undra hur i hela världen man skall lyckas med att stiga upp dagen efter.

Men, alla dessa tidiga morgonobservationer av spelande myrsnäppor och dvärgbeckasiner tycks kunna kompensera alla vedermödor. Härliga tider med andra ord!

Inventeringsverksamheten fortsatte vi med under fyra år för att så sakteliga börja fundera kring ämnet "Hur skulle det vara om vi formulerade ett eget projekt inom LUVRE?" Vid den tiden hade vi förstått att det överhuvudtaget inte finns några begränsningar inom det som vi kallar LUVRE. Sagt och gjort, vi tog tjuren vid hornen och startade "GökLUVRE". Vi hade tidigare med hjälp av okulär besiktning konstaterat att det fanns massor med gök i Ammarnäs.

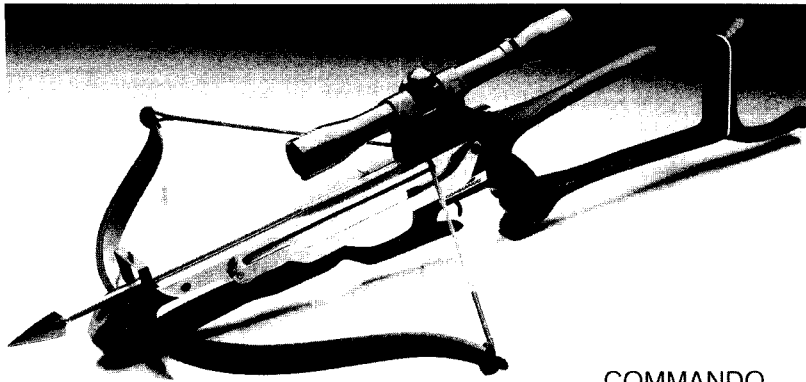
Våren 1984 genomfördes det första försöket att fånga en gök m.h.a. en uppstoppad gök (vänligen utlånad av Zoologiska Museet i Lund), bandspelare och slöjnet. Och min själ, det tog endast 45 min, så satt den där (i nätet). Ha(!), det här var ju enkelt - vi kommer att göra succé med våra idéer inom kort! Till saken hör, att vi anfäste en stycken radiosändare på göken, och med mottagare och pejlantenn borde

det vara hur lätt som helst att utforska gökens inre liv. Ha(!), igen, göken fångades uppe vid renslakteriet, Kraipe, och det visade sig att gökar rör sig över tämligen stora områden, varvid "pejlaren" måste följa efter - tänk bara på hur det kan vara att följa en gök som förflyttar sig (fortare än förföljaren) i denna terräng - just det, det blev ett sjuhelvetes springande och klättrande över rengården. Inte nog med det, efter detta springande och klättrande (inte göken utan undertecknad) ungefär 1-2 km så bestämmer sig "den fan" för att flyga tillbaka igen utan att egentligen avslöja något om det inre göklivet. Detta måste närma sig själva definitionen av ett äkta Enemarskt "syfilisarbete"!

Det visade sig sedermera att det var allt annat än prediktabelt att fånga en gök - den naturliga selektionen måste ha bestämt sig för att spela oss ett spratt. Nåväl, skam den LUVRing som ger upp. Vi råkade på en annons som berättade utförligt om hurusom man fångar duvor i staden Rom. Eftersom duvorna därstädes äro betraktade såsom "sanitära olägenheter", så fångar de stadsanställda dessa oroselement medelst nät utskjutna ur gevär eller armborst. Aha(!), eftersom vi pubertetsLUVRingar var måna om lugnet och tystnaden i skogen så beslutade vi enhälligt att använda det "visseltysta" armborstet för att komma vidare.

Vi fick tag på en firma i Hisingsbacka, nämligen "Armborst-Specialisten", varpå vi författade en förfrågan angående möjligheten att fånga gökar med nät som var propellerade med armborstkraft. Vi fick följande svar: "Kan ej bedöma hur man löser Ert problem per brev då jag ej är insatt i Ert arbete, men det är **helt klart** att armborst löser Ert problem" - ja, ja, syftet med att vara försäljare känner vi ju alla till, men till saken hör att vi gick på det! Tre grabbar; Thomas Andersson, Åke Walberg och jag själv "salade" till ett armborst vid

COMMANDO

namn "Commando" (passande namn eller hur?), och började entusiastiskt planera kommande fältsäsong - ve den gök som kom inom skotthåll för vår "Gökofilprojektil"!

Vi genomförde det jungfruliga försöket uppe vid parkeringen invid Kraipeslakteriet - det blev ett fullständigt misslyckande, d.v.s. nätet (försett med blytyngder enligt alla konstens regler) färdades en sträcka av ungefär 1.5 m för att sedan landa med ett hånskratt i parkeringsgruset...

Skit också! Men, skam den LUVRing som ger sig. Eftersom vår okulära besiktning gav vid handen att det faktiskt formligen vimlar av gök i Kraipeområdet, så var det väl "fan också" om vi inte skulle kunna hitta gökparasiterade bon och därmed, åtminstone, få kläm på vilka gökens värdarter är i Lappland. Va?

GökLUVRE (1985), startade upp två inventeringsytor (två mygg i en smäll - inventeringsdata och möjligheter till experimentella äggmanipulationer), en fjällhedsyta (MÅRIK1 = Marie Åke Roland I Kraipe) och en hedbjörkskogsyta (MÅRIK2 = numera M2), för att testa ett antal mer eller mindre välformulerade hypoteser. Vi bakade gökäggn utav modellera i ugnen, för att sedan bemåla dessa konstnärliga alster i rött, svart och vitt (med prickar på), och placerade sedan ut dessa främmande element i intet ont anande tättingars bon.

Det visade sig att järnsparvar accepterar allt utan knot, medan lappsparvar och ängsoplärkor ibland accepterar och ibland överger, men bergfinkar (som är listigast av alla) helt enkelt "slänger" ut alla främmande objekt ur boet. Men på något sätt, så kändes även detta forskningsförsök något långsökt - MÅRIK1 lades ner efter två säsonger. Emellertid, så lever fortfarande MÅRIK2 (M2) i all önskelig välmåga (vi har nu en pubertetserie om 12 år) med inspirerande inventeringsgnet som en viktig drivkraft. Och "ta mej tusan", om vi inte slutligen faktiskt hittade ett gökparasiterat ängsoplärkbo i vår kära M2!

Att man dessutom vid inspektion av ett därvarande krickbo (1994; med 10 ägg), möter en järv på 30 m håll antyder ju ingalunda att denna serie kommer att avslutas!

Nåväl, efter att trots dessa oomkullrunneliga misslyckanden, inte ha fått någon skarpare kritik från ledningen inom projektet började vi så småningom inse att LUVRE är tämligen annorlunda vad gäller krav på lättköpt succé. Det var ju sällsamt, att trots vårt (förmodligen förväntade) misslyckande, var vi fortfarande välkomna i LUVRE-gemenskapen! Om någon någonsin känt sig bättre till mods än vi GökLUVRingar, så vet inte vi vem det skulle vara (Tack för Humanismen Anders!). Med risk för att upprepa sig, "skam den som ger sig", efter vårt mindre lyckade försök att dissekera gökens sociala liv (det blev trots allt en LUVRE-publikation av det - erkännes villigt att det inte var någon "tung kria", men i alla fall), så gick vi vidare med bergfinkarnas liv och leverne.

Varför? Ja, det är väl en av de enklaste frågorna att besvara - Bergfinkarne svara understundom på Epirrita-förekomsten i björkskogen och eftersom ingen(?) tidigare hava studerat dessa flygfän så voro dessa såsom gjorda för f.d. GökLUVRE, eller hur? Här skall letas bergfinksbon!

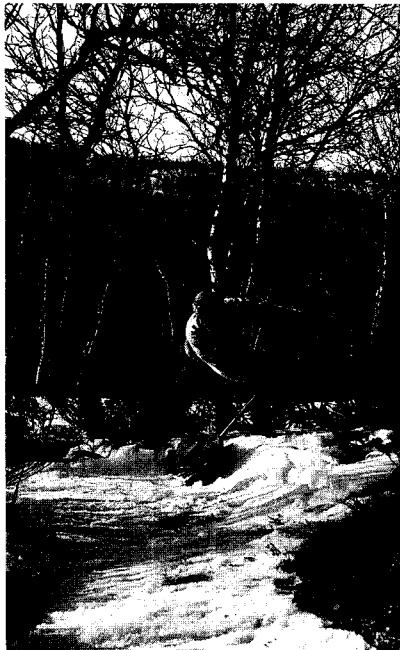
Som nu LUVRE fungerar, så var det så att en ung Stockholmsyngling (Anders Löfgren) fick nys om projektet (via Sören) och förklarade sig villig att klättra till hittills ouppnådda höjder (i träden alltså), och han visade sig vara inte bara en god klättrare, men också en verbal tillgång. Tänk dig själv Anders, Du ligger och sover i en av Radhuskojerna och väckarklockan ringer - någon (inga namn) ramlar ur kojen och når med ett brak golvet, varpå Anders L. kommenterar: "Tänkte du bomba klockan eller..." (uttalas på Stockholmska - snacka om typisk LUVRE-verbalitet!).

Vi gjorde allt, extra mat vid bona (pappmuggar fulla med mjölmask), kulört målade bergfinkar och observationer "en mass", men vi misslyckades igen - skam till sägandes, så fick vi inte tillräckligt mycket data för att skriva ett äkta LUVRE-pek. Varför? Ja, dom jävlarna (bergfinkarna alltså) betar sig ju inte som andra arter - dom lämnar häckningar (och kommer tillbaka, ibland) och beger sig till "Gud vet vart" mitt i alltihopa. Så, vad gör man, jo man överger bergfinkarna temporärt (liksom gökarna), och går vidare i den vetenskapliga drömvärlden. Det signifikanta med allt detta är ju förstås att ingen (inte en enda) kom med några klagomål. -Häpnadsväckande! Åtminstone om man

känner till den s.k. vetenskapliga världen något - prestation är det enda som räknas! Jag tror att, nu mitt ibland gökar och bergfinkar, jag har hittat det efemära men samtidigt eviga, dvs LUVRE-själen. Tack Anders!

Nå och sen' då? Ja, ärligt talat så var vi väl tämligen luttrade efter alla våra mer eller mindre misslyckade försök att bli "riktiga" LUVRingar (dvs sådana som faktiskt hade åstadkommit något i tryck). Men igen, skam den som ger sig. Vi skriver nu år 1988, och som vanligt hade vi ett illustrert LUVRE-symposium inför den stundande fältsäsongen. Om sanningen nödvändigtvis skall fram, så var tankarna fortfarande på något sätt montifringilloida - om man kunde fånga dessa "småjävlar" tidigt nog, så kanske man kunde få kläm på deras ohemula beteende? I alla fall, så tror jag att jag presenterade ett förslag till "förhäckningsfångst" vid symposiet, och se, en PostLUVRing vid namn Göran Pettersson nappade på förslaget att åka upp tidigt och fånga fågel i Ammarnäs (OK, Ola hade förstås redan informerat oss att detta ingalunda var något nytt inom LUVRE). Sagt och gjort, vi satte upp nät kring det välkända Grustaget mitt emot Radhusen och började fånga. Första kvällen, efter nätens uppsättande, så tyckte både Göran och jag att det vore kul att testa lite. Så vi åkte upp från vår (enligt normal Ur-LUVRE-standard) lyxiga boning under Posten och hissade upp näten - och vad händer? Jo, under två timmars preliminärfångst fångade vi en spansk sävsparvs-señora! Det var därmed inget som helst tvivel att detta det nystartade PreLUVRE hade gudarna med sig, och att det skulle komma att fortsätta i oändlig tid. Faktum är att vi redan då beslutade att vi skulle fortsätta tills vi hade fångat en blåstjärt i våra PreLUVRENät (vilket ju förmodligen är det samma som att säga att vi kommer att fortsätta under evärdelig tid).

När PreLUVRE anländer till Ammarnäs så är det två saker som är mycket karakteristiska, nämligen; (1) första besöket i ICA-affären - jäså, de' e' så dags igen (det betyder förmodligen att nu är det vår igen eftersom trastspionerna har anlänt), och (2) att det är dags att plocka fram snöskoveln (för att skotta fram Radhusen och nätplatserna).

Men, vilken formidabel upplevelse det är att få tillfälle att uppleva våren i "fastmotion" (speciellt som man sällan hinner med densamma nere i söder på grund av s.k. vetenskapligt arbete). I mitten av maj, när PreLUVRE normalt anländer, så ryter jokkarna av vällust när de uppfylls av det snabbt minskande snötäcket - det finns överhuvudtaget ingen vackrare symfoni i denna värld. Efter att ha satt upp näten, så brukar vi unna oss en skådartur i deltat för att se om fjällgässen har anlänt, och för att registrera hur många av dem som är "Lambart"-märkta. Stor- och smålommarna vrålar ut sina vårkänslor, strandskatorna annonserar sina volymmått, och med lite tur dansar tranorna sina balettvirvlar till ackompanjemang av bläsandernas vissekoncert. Vem kan väl motstå detta?

Salut Broder Anders och Hjärtligt Grattis på 70-årsdagen!

